

методологія, теорія, досвід, проблеми : збірник наукових праць. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2021. Вип. 60. С. 99–108.

2. Громов Є. В., Коломієць А. М., Гордієнко Ю. А., Жовнич О. В. Досвід польських освітян щодо мотивації студентів до вивчення іноземних мов засобами дистанційного навчання в умовах пандемічних обмежень. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : збірник наукових праць. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2021. Вип. 60. С. 375–387.

3. Скасків Г. М. Організація тренінгових занять під час дистанційного навчання. *Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи*. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Тернопіль, 8 квітня, 2021). С. 158–160.

Олексій МЕЛЬНИК, д.е.н., професор,
кафедра економічної теорії

ПРИНЦИП СИСТЕМНОСТІ У ВИКЛАДАННІ БАЗОВОЇ АБО ЕЛЕМЕНТАРНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

В цифровому освітньому середовищі важливим напрямком вдосконалення навчального процесу стає вдосконалення і змісту, і порядку викладання тих дисциплін, які вивчаються студентам. І в цьому викладачам має посприяти використання принципу системності (системного підходу), зокрема і при викладанні знань про економіку.

Принцип системності (системний підхід) у викладанні знань про економіку має свої особливості, уявлення про які не у всіх однакові [1, 2]. У запропонованій версії сутність системного підходу в цій сфері полягає у тому, що при його використанні спочатку знання про аналізований об'єкт доводяться як про самотійну і внутрішньо замкнуту систему. При цьому об'єкт

розглядається саме як цілісна система, але така, яка не має потреби у контакті із зовнішнім світом.

На наступному етапі ці знання починають розширюватися за рахунок розгляду об'єкта (системи) як окремої частини (складового елемента) більш загальної системи. На цьому етапі відбувається поєднання знань про внутрішнє середовище об'єкта зі знаннями про його зовнішнє середовище, а сам він починає розглядатись не просто як відкрита система, а як складовий елемент системи більш високого порядку. Таким чином відбувається інтеграція всіх елементів знання (окремих уявлень-пазлів, які були сформовані раніше) у цілісну картину. Тільки так можна реалізувати не тільки принцип системності, а й принцип переходу від простого до складного при освоєнні та засвоєнні нової інформації.

При цьому саме з цих позицій слід здійснювати викладання базової або елементарної економічної теорії (основ економічної теорії). Викладання, на нашу думку, слід проводити шляхом переходу у викладі знань з нижчого на більш високий ієрархічний рівень системи, але в рамках створення єдиного та цілісного уявлення про сьогодишню економіку. При цьому головною метою викладання цієї дисципліни має стати формування загального цілісного бачення базових взаємозв'язків, які сформувались на всіх рівнях економіки.

Таке використання принципу системності (системного підходу) у викладанні знань про економіку дає можливість не лише побачити головне, а й пояснити ієрархічність структури сьогодишньої економіки. У процесі викладання економічних знань їх фундаментом та базовим рівнем є знання про діяльності окремої людини, а тому загальною назвою базового чи вихідного рівня цілком може стати нано рівень або наноекономіка.

Саме на основі нано рівня економіки вибудовуються більш високі ієрархічні рівні сучасної економіки, починаючи від мікроекономіки підприємств і домогосподарств, мініекономіки галузей і секторів, мезоекономіки регіонів, макроекономіки країни та загальносвітової мегаекономіки. Наноекономіка наочніше інших розділів економічної теорії

демонструє системно-синтетичний підхід через те, що в її основі лежить ідеї особистості, яка може себе реалізувати на основі здобутків власного розуму і свідомості, а також тому, що вся вона є вихідним або базовим початком для всіх інших рівнів економіки. **Наноекономіка** вибудовується на рівні особистості та наймасовіших (базових) міжособистісних економічних відносин, де домінантою є процес створення не просто речей і послуг, а товарів та формування цій основі спочатку відносин простого (бартерного), а потім і ринкового обміну. При цьому спочатку суб'єктами економічних відносин є незалежні товаровиробники (продавці товарів). А лише надалі (на наступному етапі) ці відносини модифікуються у відносини роботодавців та найманих працівників, що призводить до розгляду таких суб'єктів економіки як підприємства та домогосподарства.

Але відносини підприємств і домогосподарств належать вже до наступного рівня економіки, розуміння взаємодії суб'єктів на якому має ще більше розширити коло знань, що освоюються. При цьому етапність пізнання має бути дотримана і тут. Спочатку взаємодія підприємств та домогосподарств відбувається без участі держави, а на наступному етапі розгляд їхньої взаємодії є неможливим без розгляду участі саме цього суб'єкта економіки. Такою є характеристика мікро рівня економіки або **мікроекономіки**.

Коли ж починають розглядатися агреговані сукупності суб'єктів, такі як галузі чи сектори, можна говорити про формуванні міні рівня економіки чи **мініекономіки**, яка відома також і як економіка, яка виробляє товари певної номенклатурної групи. Економічні відносини тут вибудовуються і за участю інституційних утворень. Конкуренція та партнерство підприємств у рамках однієї галузі, концентрація виробництва та його диверсифікація, які виникають на основі сучасних технологій, процеси кластеризації, внутрішньогалузевої спеціалізації та міжгалузевої кооперації на підприємствах, розвиток міжгалузевого характеру всього виробничого процесу — такі сьогоденні тенденції та характеристики розвитку міні рівня економіки, які слід прояснити.

Наступним рівнем, розглядом якого має зайнятись елементарна економічна теорія, є мезоекономіка. На сьогодні вона відома також і як економіка регіонів, де домінують інтереси територіальних організацій відповідних мешканців. **Мезоекономіка** виникає на основі міні рівня економіки та покликана забезпечити 1) комплексність у задоволенні потреб (насамперед соціальних) населення, яке проживає на певній території, на основі територіальної самоорганізації мешканців цієї території, 2) повноту використання ресурсної складової (природних, людських та інших ресурсів регіону); 3) створення та ефективність використання відповідної регіональної інфраструктури (насамперед соціальної її складової).

Наступним рівнем, розглядом якого має зайнятись базова чи елементарна економічна теорія, є макро економічний рівень або **макроекономіка**, яка сьогодні відома також і як національна економіка або економіка всієї країни. Специфіка макро економічного рівня пов'язана не тільки з тим, що він включає всіх суб'єктів відповідної економіки, але і з одним дуже важливим аспектом діяльності такого суб'єкта економіки як держава. І цей аспект пов'язаний з тим, що кожному рівню економіки притаманні свої специфічні особливості, зрозуміти які, виходячи із закономірностей функціонування попереднього рівня, неможливо. Такою особливістю макроекономічного рівня економіки є циклічність. А тому важливим аспектом діяльності держави стає не просто здійснення державою своїх економічних та інших функцій, формування та витрачання державного бюджету, а й антициклічне регулювання, зрозуміти специфіку якого виходячи з мікроекономічних функцій держави фактично неможливо.

Ще одним рівнем економіки, без розгляду якого не може сформуватися повне та цілісне уявлення про неї, є мега економічний рівень або **мегаекономіка**. **Мегаекономіка** – це міжнародна та світова економіка, яка характеризує функціонування загальносвітової економіки як єдиного цілого, формування якого пов'язане з формуванням міжнародного (світового) ринку. При цьому активними суб'єктами на цьому рівні стають окремі країни та їх

об'єднання. При вивченні мега економічного рівня важливим є також характеристика основних тенденцій розвитку світової економіки.

Список використаних джерел

1. Леонтьев Б.Б. Системная инновационная экономика // Интеллектуальная собственность. Промышленная собственность. № 9. 2015. С. 4–13.
2. Пиотух Д.С. Условие самоорганизации инновационного процесса // Мониторинг правоприменения. № 1. 2014. С. 56–60.

Ольга СЕВОНЬКАЄВА, к.е.н., доцент
кафедра маркетингу ім. А.Ф.Павленка

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЦИФРОВІЙ ОСВІТІ

В останні часи дуже багато змін відбувається в нашому житті: глобалізація, різкий стрибок у світі технологій, перехід у диджитал, пандемії коронавірусу – це все істотно вплинуло на багато сфер нашого життя, в тому числі і на освіту.

Світ змінюється, змінюються способи роботи, змінюються цілі та практика здобуття освіти в ньому.

Зараз професійна педагогіка та освіта знаходяться на важливому етапі цифровізації всієї системи, впровадження інноваційних методів, прийомів та форм роботи зі студентами. Впровадження сучасних технологій в освітній процес допомагає підвищити ефективність навчання студентів, однак виникає проблема поєднання методики викладання предмета з інформаційно-комунікаційними та цифровими технологіями навчання в умовах дистанційної освіти. Цифрові технології навчання дають змогу зацікавити, надихнути, за мотивувати, занурити студента в процес навчання.